

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

DOCUMENT DE FUNDAMENTARE A NOULUI PLAN-CADRU PENTRU GIMNAZIU

CUPRINS

1. FUNDAMENTAREA OPȚIUNILOR PENTRU NOUL PLAN-CADRU PENTRU GIMNAZIU	3
2. PREMISE PENTRU ELABORAREA UNUI NOU PLAN CADRU PENTRU GIMNAZIU	4
3. CONDIȚII DE IMPLEMENTARE ALE NOULUI PLAN CADRU PENTRU GIMNAZIU.....	5
5. CONTRIBUȚIA DOMENIILOR DE CUNOAȘTERE/DISCIPLINELOR LA FORMAREA COMPETENȚELOR DIN PROFILUL DE FORMARE AL ABSOLVENTULUI DE GIMNAZIU.....	6
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ	6
LIMBI MODERNE	6
Elemente de limbă latină și de cultură romanică.....	7
MATEMATICĂ.....	7
FIZICĂ.....	7
CHIMIE	8
BIOLOGIE	8
EDUCAȚIE SOCIALĂ.....	8
ISTORIE	9
GEOGRAFIE	10
RELIGIE.....	10
EDUCAȚIE PLASTICĂ	11
EDUCAȚIE MUZICALĂ	11
EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT.....	11
EDUCAȚIE TEHNOLOGICĂ ȘI APLICAȚII PRACTICE.....	12
INFORMATICĂ ȘI TIC.....	12
CONSILIERE ȘI DEZVOLTARE PERSONALĂ	13
6. STATUTUL CURRICULUMULUI LA DECIZIA ȘCOLII	13

1. FUNDAMENTAREA OPȚIUNILOR PENTRU NOUL PLAN-CADRU PENTRU GIMNAZIU

În demersul de dezvoltare a unui nou plan cadru pentru gimnaziu, grupul de lucru a urmărit respectarea unor principii de elaborare, care să asigure o fundamentare riguroasă a acestui demers. Cele mai importante principii au fost: **centrarea pe competențe** (contribuția planului cadru la construirea profilului de formare al absolventului); **timpul elevilor** (regândirea bugetului de timp alocat învățării); **flexibilizarea ofertei curriculare la nivelul școlii** (care să permită diversificarea parcursurilor); **abordarea integrată** (mono, pluri, trans-disciplinară).

Noile planuri cadru și programe școlare pentru gimnaziu urmăresc o construcție curriculară care dezvoltă acele competențe cheie prin care am definit **profilul de formare al elevilor**, într-o perspectivă integrată.

Comunicare în limba maternă	Absolventul de gimnaziu este capabil să se angajeze într-un dialog proactiv, având inițiativa participării la comunicare în diverse contexte de viață. Absolventul este capabil să înțeleagă, să caute, să organizeze și să interpreteze într-o manieră personală și argumentată informații, mesaje, idei, opinii și sentimente exprimate în scris sau oral, în format tipărit sau digital, vehiculate în comunicarea sa cu ceilalți în viața de zi cu zi, în mediul său de viață, la școală, acasă, în cercul de prieteni sau în comunitate. De asemenea, absolventul de gimnaziu este capabil să își exprime opiniile, ideile sau sentimentele prin mesaje verbale sau scrise, adaptate situațiilor de comunicare în care este implicat, pe baza propriilor experiențe sau pornind de la ceea ce a ascultat/citit.
Comunicare în limbi străine	Absolventul este capabil să utilizeze la nivel elementar cel puțin două limbi străine: absolvenții vor fi capabili să înțeleagă și să exprime mesaje într-o limbă străină despre subiecte din viața de zi cu zi, să participe la interacțiuni verbale, pe teme cunoscute, în limba străină. Absolvenții de gimnaziu vor fi capabili să utilizeze vocabularul/lexicul legat de familie, cumpărături, loc de muncă, școala, mediul înconjurător imediat, elemente de diversitate culturală, în contexte reale de viață.
Competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii	Absolventul este capabil să identifice regularități și relații matematice, caracteristici cantitative sau calitative ale unor situații sau fenomene din mediul înconjurător. Absolventul este capabil să organizeze, să prelucreze și să interpreteze date și dovezi experimentale, inclusiv în format grafic. Absolventul poate să rezolve situații problematice utilizând algoritmi și instrumente specifice matematicii și științelor. Demonstrează capacitatea de a proiecta și derula un demers investigativ pentru a verifica o ipoteză de lucru. De asemenea, absolventul este capabil să aplice reguli simple de menținere a unei vieți sănătoase și a unui mediu curat și se implică activ în proiecte școlare cu conținut tehnic, științific și practic aplicativ.
Competență digitală	Absolventul de gimnaziu poate utiliza dispozitive și aplicații digitale pentru căutarea și selecția unor resurse digitale relevante pentru învățare și este capabil să dezvolte conținuturi digitale multi-media, utilizând limbaje simple de programare (<i>coding</i>). De asemenea, absolventul de gimnaziu cunoaște și respectă norme și reguli privind dezvoltarea și utilizarea de conținut virtual (drepturi de proprietate intelectuală, respectarea privatității, siguranță pe internet).
A învăța să înveți	Absolventul de gimnaziu este conștient de propria sa învățare, pe care și-o asumă prin formularea de obiective și planuri simple de învățare. Absolventul de gimnaziu este capabil să își gestioneze timpul de învățare și să își verifice progresele. De asemenea, absolventul de gimnaziu este capabil să facă aprecieri privind calitățile sale personale, argumentându-și astfel opțiunile școlare și profesionale de viitor.
Competențe sociale și civice	Absolventul de gimnaziu relaționează pozitiv cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare, prin exercitarea conștientă și informată a unor drepturi și asumarea de

	responsabilități. Absolventul de gimnaziu se implică în proiecte de participare civică, respectă regulile grupului și valorizează diversitatea (etno-culturale, lingvistice, religioase etc.), argumentându-și opțiunile prin apelul la valori și norme de conduită relevante personal și social.
Spirit de inițiativă și antreprenoriat	Absolventul de gimnaziu are inițiativă în rezolvarea unor probleme ale grupurilor din care face parte și în explorarea unor provocări cu care se confruntă comunitatea din care face parte. Absolventul de gimnaziu manifestă interes pentru identificarea unor soluții noi în rezolvarea unor sarcini de învățare de rutină și/sau provocatoare și poate analiza riscuri și avantaje în acțiunile pe care le întreprinde.
Sensibilizare și exprimare culturală	Absolventul de gimnaziu este capabil să realizeze lucrări creative folosind diverse medii, inclusiv digitale. Participă la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale și non-formale care promovează contextul cultural local și patrimoniului național și universal.

2. PREMISE PENTRU ELABORAREA UNUI NOU PLAN CADRU PENTRU GIMNAZIU

- **Deși Legea Educației 1/2011 stabilește ca finalități cele 8 competențe cheie, orientarea pe competențe rămâne în continuare un deziderat, accentul concret fiind pus pe cunoștințe.** În acest context, formularea unui profil, a unor ieșiri sub forma unor competente (cele 8 competente cheie) a reprezentat o necesitate: proiectarea curriculară centrată pe competente răspunde cercetărilor din psihologia cognitivă, conform cărora prin competența se realizează transferul și mobilizarea cunoștințelor și a abilităților în situații noi; pe de altă parte, este un factor de risc și mai puțin un principiu care ordonează un proces de construcție curriculară, în măsura în care competențele sunt invocate retoric, dar accentul concret este pus tot pe cunoștințe.
- **Legătura cu procesul început în primar este în acest moment slabă, pentru ca trebuie să admitem că suntem departe de a putea discuta de un adevărat nou curriculum în primar la nivelul implementării la clasă.** Chiar dacă avem programe noi, realitatea din clasă nu s-a schimbat prea mult pentru că nu au fost alocate și resursele necesare (indicate în documentul de politici).
- **Până la momentul dezbaterii pe propunerile de plan-cadru (decembrie 2015), experiența unei dezbateri largi cu privire la opțiunile privind curriculumul a fost foarte redusă.** Prin activitatea grupului de lucru și a comisiei de validare au fost puse în dezbatere trei variante de plan cadru care au condus, în premieră, la primul dialog transparent, cu adevărat național, pe chestiuni de curriculum. Acesta este un castig ce trebuie valorificat și recunoscut.
- **Rezultatul dezbaterii a condus la o evaluare sistematică a punctelor tari și a celor slabe specifice fiecărei variante.** Varianta de astăzi valorifică aceste rezultate și pune în lumină setul important de măsuri de susținere a procesului de implementare.

3. CONDIȚII DE IMPLEMENTARE ALE NOULUI PLAN CADRU PENTRU GIMNAZIU

- **Modificări legislative** cu privire la încadrarea personalului, nomenclatorul profesiilor didactice, statutul cadrului didactic etc.;
- **Formarea inițială (masterat didactic/ educațional) și continuă (abilitare curriculară)** a cadrelor didactice;
- **Dotarea școlilor** cu material didactic pentru o învățare de tip constructivist, inclusiv resurse digitale (*fondul documentar educațional*);
- **Asumarea explicită a responsabilității profesorului cu privire la ¼ din timpul de predare, aflat la dispoziția sa** (programa acoperă doar ¾ din timpul total de predare);
- **Autonomie și responsabilitate** în oferta curriculară la nivelul școlii, consultarea elevilor și părinților, altor actori locali, încadrarea personalului didactic, alocarea resurselor materiale și financiare în acord cu oferta curriculară;
- **Impact asupra evaluărilor naționale;**
- Nevoia de **formare a elaboratorilor și evaluatorilor de manuale școlare;**
- Nevoia de **monitorizare și evaluare** a implementării curriculumului în școală și la nivelul clasei.

4. IMPLICAȚII ALE UNUI PLAN CADRU CARE VIZEAZĂ UN PROFIL DE FORMARE CENTRAT PE DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR CHEIE

Atât formarea continuă, cât și cea inițială trebuie să aibă în atenție formarea și dezvoltarea de competențe ale profesorilor privind:

- lectura personalizată a curriculumului, inclusiv lectura critică a resurselor didactice;
- realizarea documentelor de proiectare: planificarea calendaristică și proiectarea unităților de învățare;
- proiectarea predării-învățării centrate pe elev și pe formarea de competențe;
- abordarea integrată a conținuturilor curriculare, în sensul realizării conexiunii cu viața reală;
- înțelegerea mecanismelor de construcție curriculară și a relației dintre componentele majore ale curriculumului național: trunchi comun (TC), curriculum la decizia școlii (CDS);
- proiectarea CDS pornind de la realizarea unei analize a nevoilor și a oportunităților specifice contextului cultural, social și economic local, prin valorificarea resurselor umane și materiale existente în unitatea de învățământ;
- asumarea de către profesor a unor roluri complementare celui de profesor la clasă, cu accent pe consiliere, mediere socială, facilitarea învățării în contexte nonformale și informale de educație, asigurarea de suport individualizat elevilor cu diferite nevoi de învățare;
- pregătirea pentru tranziția de la cultura testării, bazată pe măsurare, la cultura aprecierii, bazată pe metode alternative și complementare și pe abordări holistice, calitative .
- promovarea și respectarea alterității și diversității.

5. CONTRIBUȚIA DOMENIILOR DE CUNOAȘTERE/DISCIPLINELOR LA FORMAREA COMPETENȚELOR DIN PROFILUL DE FORMARE AL ABSOLVENTULUI DE GIMNAZIU

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

La finalul învățământului gimnazial, elevul va fi capabil să recepteze conștient, să caute, să organizeze criterial și să interpreteze într-o manieră personală și argumentată informații, mesaje, idei, opinii și sentimente exprimate în scris sau oral, în format tipărit sau digital, vehiculate în comunicarea sa cu ceilalți în viața de zi cu zi, în mediul său de viață, la școală, acasă, în cercul de prieteni sau în comunitate. De asemenea, absolventul de gimnaziu va fi capabil să își exprime opiniile, ideile sau sentimentele prin mesaje verbale sau scrise, adaptate situațiilor de comunicare în care este implicat, pe baza propriilor experiențe sau pornind de la ceea ce a ascultat/citit. Absolventul de gimnaziu va fi capabil să se angajeze într-un dialog proactiv, având inițiativa participării la interacțiuni verbale în diverse contexte școlare și extrașcolare.

Disciplina *Limba și literatura română* va contribui în mod semnificativ la dezvoltarea competențele absolventului de gimnaziu privind aplicarea modalităților de comunicare orală și scrisă, utilizarea de concepte și metode specifice în abordarea textelor ficționale/non-ficționale, receptarea valorilor naționale și universale promovate în contexte culturale și sociale diverse, asumarea identității lingvistice și culturale naționale, prin raportare la alte culturi.

Predarea disciplinei *Limba și literatura română* la nivelul învățământului gimnazial se va centra pe abordarea integrată în cadrul modelului comunicativ-funcțional, a *domeniilor*: normă în comunicare/ pragmatica discursului (*receptare și producere de mesaj, sub formă orală și scrisă*); literatură (stiluri funcționale: *beletristic, științific, juridico-administrativ etc.*); alfabetizare funcțională – codarea/decodarea mesajului, utilizând coduri diverse de comunicare (verbale și nonverbale).

LIMBI MODERNE

La finalul gimnaziului, comunicarea în limbi străine presupune: identificarea unor informații, opinii, sentimente în mesaje orale sau scrise în limba străină, exprimarea unor idei, opinii, sentimente, în cadrul unor mesaje orale sau scrise; participarea la interacțiuni verbale la nivel funcțional, pe teme cunoscute. Totodată, pe baza descrierilor nivelurilor din Pașaportul lingvistic, disciplina vizează și: din perspectiva competenței digitale, utilizarea unor dispozitive și aplicații pentru căutarea și selectarea unor resurse informaționale și educaționale digitale relevante pentru învățare; din perspectiva competenței de a învăța să înveți, formularea de obiective și planuri simple de învățare în realizarea unor sarcini de lucru; din perspectiva competențelor sociale și civice, relaționarea pozitivă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare, manifestarea disponibilității pentru participare civică în condițiile respectării regulilor grupului și valorizării diversității (etno-culturale, lingvistice, religioase etc.); din perspectiva sensibilizării și a exprimării culturale, aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului

național și universal; participarea la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale sau nonformale.

Pentru prima limbă modernă se preconizează un nivel A2+, iar pentru cea de-a doua limbă modernă un nivel A1+ conform Pașaportului Lingvistic.

ELEMENTE DE LIMBĂ LATINĂ ȘI DE CULTURĂ ROMANICĂ

La sfârșitul ciclului gimnazial, absolvenții vor fi capabili să realizeze asocieri elementare între limba română și limbile moderne prin intermediul fondului lor comun – limba latină ca liant lingvistic. De asemenea, prin studiul limbii latine, elevii vor fi capabili să identifice elemente de civilizație greco-romane care fundamentează modelului cultural european și fondul lingvistic comun al limbilor romanice. Elevii de gimnaziu interesați de studiul limbii latine vor avea posibilitatea de a urma acest traseu și în învățământul liceal. De asemenea, în perspectivă, învățământul liceal va putea adopta modelul *Latinum Europaeum*, pentru a certifica nivelul de competență lingvistică al elevilor care studiază limba latină, printr-o evaluare specifică.

MATEMATICĂ

La sfârșitul ciclului gimnazial, absolvenții vor fi capabili să rezolve probleme în situații concrete, utilizând instrumente și/sau procedee specifice matematicii, formulând ipoteze și explicații simple. Absolvenții de gimnaziu vor fi capabili să modeleze și să interpreteze date și relații matematice simple prin intermediul unor instrumente de prezentare a datelor (grafice, formule, tabele, enunțuri matematice etc.), inclusiv în format digital. De asemenea, absolvenții de gimnaziu vor demonstra interes pentru aflarea adevărului și pentru explorarea unor regularități și relații matematice întâlnite în viața reală, în contexte școlare și extrașcolare.

FIZICĂ

La sfârșitul ciclului gimnazial, absolvenții vor fi capabili să recunoască, să diferențieze, să clasifice și să identifice caracteristicile definitorii ale fenomenelor fizice întâlnite în natură, utilizând metode specifice de proiectare și realizare a unei investigații științifice și de comunicare a concluziilor, utilizând limbajul științific adecvat. Modelul propus în predarea fizicii presupune parcurgerea în spirală a 4 mari domenii tematice din fizică: *Mecanică*, *Fenomene termice*, *Fenomene electromagnetice* și *Fenomene optice*. Parcurgerea acestor domenii se face în concordanță cu evoluția achizițiilor cognitive și dezvoltării capacității de abstractizare a copilului plecând de la observația directă, trecând prin deprinderea metodelor de măsurare, și formalizare prin construirea modelelor specifice validate prin experiment. Proiecția predării fizicii în ciclul liceal va include și teme interdisciplinare prin corelare cu geografia, biologia, chimia și tehnica, elemente de astronomie, astrofizică etc.

CHIMIE

Absolvenții de gimnaziu vor fi capabili să explice fenomene, procese, procedee chimice întâlnite în viața de zi cu zi, prin proiectarea și derularea unui demers investigativ pentru a proba o ipoteză de lucru privind comportarea unor substanțe sau sisteme chimice. Absolvenții vor fi capabili să rezolve probleme, să formuleze explicații și să comunice eficient și riguros rezultatele unui demers investigativ. De asemenea, absolvenții de gimnaziu vor fi capabili să evalueze consecințele proceselor și acțiunii produselor chimice asupra propriei persoane și asupra mediului. Predarea chimiei în gimnaziu va urmări stimularea curiozității prin investigarea comportării unor substanțe sau sisteme chimice utilizând concepte, strategii specifice și instrumente tehnologice și prin observare, manipulare de obiecte și investigarea mediului. Temele majore studiate la chimie în gimnaziu vor viza investigarea impactul substanțelor chimice, a amestecurilor de substanțe asupra mediului și a calității vieții și explicarea fenomenelor, proceselor chimice, pe baza unor algoritmi și modelări de procese, prin raționamente inductive și deductive. Predarea chimiei în gimnaziu va viza explicit atitudini și valori precum: respect pentru adevăr și rigurozitate; încredere în adevărurile științifice și în aprecierea critică a limitelor acestora; interes și curiozitate; spirit critic și autocritic; scepticism față de generalizări care nu sunt bazate pe observații verificabile; deschidere și dispoziție de a lua în calcul și alte ipoteze.

BIOLOGIE

Absolvenții de gimnaziu vor fi capabili să manifeste respect față de orice formă de viață, grijă față de propria persoană, față de ceilalți și față de mediu. Absolvenții vor fi capabili să identifice elemente ale diversității și organizării lumii vii și să transfere metodele de investigație specifice biologiei în contexte noi. De asemenea, absolvenții de gimnaziu vor fi capabili să analizeze critic echilibre și dezechilibre în ecosisteme și să promoveze comportamente și atitudini privind protecția și conservarea mediului (dezvoltare durabilă, exploatarea rațională a resurselor naturale, colectarea selectivă a deșeurilor, parcuri și rezervații naturale). Principalele teme abordate la disciplina biologie în gimnaziu vor viza: Diversitatea în lumea plantelor și animalelor, organizarea materiei vii, funcțiile organismului uman, baza lor anatomică și noțiuni elementare de igienă, funcțiile ecosistemului, unitatea și diversitatea lumii vii, influența omului asupra mediului.

EDUCAȚIE SOCIALĂ

Disciplina *Educație socială* contribuie la formarea progresivă a competențelor cheie pentru educația pe parcursul întregii vieți; această contribuție vizează atât susținerea nemijlocită a **competențelor sociale și civice** și a competenței cheie **spirit de inițiativă și antreprenariat**, cât și sensibilizarea cu privire la celelalte competențe cheie. O atenție deosebită, din perspectiva disciplinei *Educație socială*, este acordată proiectului/activităților tip proiect.

Elementele tematice din cadrul disciplinei educație socială în gimnaziu vor fi: **Clasa a V-a** - Demersul didactic este centrat pe problematica dezvoltării gândirii critice, pe forme de construire argumentativă, axate îndeosebi pe drepturile și responsabilitățile copilului. **Clasa a VI-a** - demersul

didactic este centrat pe educație interculturală în contextul societății contemporane și vizează formarea tinerilor ca persoane capabile să aprecieze deopotrivă propria cultură și diferite alte culturi care conviețuiesc într-o societate interculturală, să respecte și să valorizeze pozitiv propria identitate și diferențele culturale; dezvoltarea capacității elevilor de a comunica, de a coopera și de a interacționa cu persoane care aparțin diferitelor culturi, de a recunoaște diversitatea în diferitele ei forme; dezvoltarea deprinderilor de participare a tinerilor la îmbogățirea vieții comunitare, prin schimbul de elemente identitare, prin dialog și implicare social; **Clasa a VII-a** - demersul didactic este centrat pe educație pentru cetățenie democratică și vizează competențe specifice precum: argumentarea unor opinii în favoarea respectării principiilor și valorilor specifice societății democratice; explicarea unor valori și principii constituționale din țara noastră și ale statului de drept; asumarea de roluri în derularea unor acțiuni sociale; analizarea, în echipe de lucru, a modului în care acționează justiția pentru a apăra și înlăptui dreptatea; realizarea de proiecte civice prin raportare la problemele școlii și ale comunității. **Clasa a VIII-a** - demersul didactic este centrat pe educație economico-financiară și antreprenoriat și vizează valorificarea experienței elevilor, specifică vârstei, prin formarea și exersarea unor deprinderi și atitudini corecte în ceea ce privește asumarea responsabilă a calității de consumator avizat; dezvoltarea spiritului de inițiativă, a abilității persoanei de a transforma ideile în acțiune; raportarea elevilor de gimnaziu, la aspecte de bază care țin de domeniul financiar, cu care aceștia vin în contact direct sau prin intermediul familiei din care fac parte.

ISTORIE

Studiul istoriei oferă elevilor instrumente de cunoaștere care îi ajută să urmărească transformarea permanentă a societății. Această disciplină provoacă imaginația și curiozitatea elevilor și îi implică în căutarea unor răspunsuri privind oamenii din trecut și din prezent.

Disciplina *Istorie* contribuie în mod esențial la dezvoltarea capacității absolvenților de gimnaziu de a utiliza surse, metode și principii adecvate istoriei în contexte sociale prezente și de a situa evenimente, fapte și surse istorice, utilizând coordonate temporale și spațiale specifice. De asemenea, disciplina *Istorie* contribuie la dezvoltarea capacității elevilor de a utiliza algoritmi specifici logicii istoriei în analiza și compararea faptelor și a evenimentelor istorice (algoritmul folosit în analiza unui eveniment istoric: context, cauze, desfășurare, consecințe; relația cauză-efect în analiza faptelor/proceselor istorice, identificarea elementelor de continuitate și a schimbărilor în evoluția unui proces istoric ș.a.). Disciplina *Istorie* vizează în aceeași măsură, dezvoltarea capacității elevilor de a formula argumente în vederea susținerii unei opinii legate de un fapt/proces istoric, fundamentate pe înțelegerea cauzelor care au dus în timp la deteriorarea condițiilor de mediu; analiza complexă a efectelor pozitive și a celor negative ale evoluției descoperirilor științifice și tehnice din istoria omenirii.

La disciplina *Istorie*, elevii vor participa activ la realizarea unor proiecte istorice și culturale organizate în contexte formale sau nonformale, prin asumarea unor responsabilități în cadrul grupului de lucru, utilizând abordarea investigativă pentru rezolvarea unei teme de istorie (identificarea și corelarea datelor provenite din cercetarea unor surse istorice diverse, scrise și nescrise, utilizarea istoriei orale).

Utilizarea responsabilă a resurselor informaționale digitale în investigarea unor fapte/procese istorice, precum și valorificarea TIC în realizarea unor prezentări /proiecte cu conținut istoric sunt, de asemenea, competențe dezvoltate de disciplina *Istorie* la nivel gimnazial.

GEOGRAFIE

La finalul învățământului gimnazial, absolvenții vor fi capabili să asocieze elemente din realitatea înconjurătoare cu reprezentările cartografice (prin sistemul referențial, convenții, treceri de scară și GIS) și să explice realitățile observate și componentelor acestora (elemente, fenomene, procese, sisteme spațiale și structuri). Disciplina geografie contribuie în mod esențial la dezvoltarea capacității elevilor de gimnaziu de a se orienta în mediul înconjurător și de a localiza cartografic realități din orizontul local, regiunea, țara, Europa, continentele extraeuropene, planeta ca întreg.

De asemenea, le asigură o pregătire științifică de bază, elemente metodologice necesare pregătirii permanente, elemente de percepere a diversității (naturale și umane) și spațializarea elementelor culturale semnificative.

Diviziunile majore ale acestei discipline la nivelul învățământului gimnazial: Terra – planeta vie (Spațiu, geosferă, substrat, elemente și procese); Terra – planeta oamenilor (oamenii, modul de locuire, resurse); Europa – caracteristici geografice și regiuni; Țări europene (studii de caz); Continentele extraeuropene: caracteristici, regiuni și țări (studii de caz); România - Caracteristici naturale și umane, regiuni geografice (studii de caz), mediu înconjurător.

Structuri tematice prevalente: Terra ca întreg; Mediul înconjurător ca sistem terestru (de la localitate, la planetă); Cunoașterea Terrei și elemente de Științele Pământului; România - mediul înconjurător; Spații și culturi europene și extraeuropene; România în Uniunea Europeană și procesul de mondializare; Contextualizarea României la nivel european; Organizarea spațiului și dezvoltarea durabilă; Identitatea și diversitatea culturală a țărilor; România - identitate și diversitate culturală.

RELIGIE

Pe parcursul ciclului gimnazial, disciplina Religie creează contexte de învățare care valorifică în plan educațional „marile întrebări” ale copiilor, experiențele de viață ale acestora, cu importanță majoră pentru dezvoltarea morală și pentru socializarea lor. Studiul disciplinei Religie pe parcursul ciclului gimnazial va viza un ansamblu de competențe centrate pe aspecte precum: aplicarea unor valori, principii și norme de comportament specific moralei religioase, în diferite contexte de viață, în relație cu ceilalți și cu mediul înconjurător; explorarea activă a unor elemente din viața cotidiană, din perspectiva propriei credințe; cunoașterea elementelor esențiale ale propriei identități religioase, ale istoriei Bisericii, istoriei creștinismului/religiilor.

În vederea susținerii competențelor propuse, programa școlară de Religie pentru gimnaziu va propune teme/domenii de conținut care vor include: elemente de istorie a Bisericii, istorie a creștinismului / istorie a religiilor; elemente de identitate a propriei credințe; elemente de morală creștină și raportarea la ceilalți; elemente de viață religioasă a comunității (forme de manifestare a credinței la nivelul comunităților, tradiții, credința în artă). Temele propuse vor promova o atitudine flexibilă în activitatea didactică, prin accentul pus pe: valorificarea experiențelor de viață ale elevilor; caracterul aplicativ al conținuturilor, crearea de contexte semnificative de învățare pentru viața reală; abordări diferențiate în acord cu experiențele elevilor și cu contextul social în care trăiesc aceștia.

EDUCAȚIE PLASTICĂ

Disciplina **Educație plastică** contribuie la dezvoltarea capacității de exprimare creativă și sensibilă ale elevilor, utilizând elementele de limbaj și mijloacele de expresie plastică. De asemenea, Educația plastică contribuie la dezvoltarea capacității elevilor de a recepta conștient o varietate de mesaje vizual-artistice și de a aprecia critic operele de artă valorificând propriile experiențe artistice și utilizând de criterii valorice specifice. Absolventul de gimnaziu va fi capabil să aprecieze elementele definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal, va realiza lucrări creative folosind diverse medii, inclusiv digitale, în contexte școlare și extra-școlare și va participa la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale și nonformale.

Educație plastică vizează dezvoltarea la elevii de gimnaziu a următoarelor tipuri de atitudini: interesul pentru operele de artă plastică și decorative, inițiativă pentru aprecierea critică a operei de artă, compararea propriului punct de vedere cu părerile celorlalți, motivația pentru ocrotirea și punerea în valoare a patrimoniului artistic național și universal.

EDUCAȚIE MUZICALĂ

Disciplina **Educație muzicală** contribuie în mod esențial la manifestarea interesului elevilor pentru modalitățile de expresie muzicale, pentru valori reprezentative ale culturii europene și naționale, la identificarea mesajului umanist al unor lucrări reprezentative din patrimoniul universal și românesc, la manifestarea interesului pentru înțelegerea expresivității limbajului muzical: melodie, ritm, agogică, dinamică, timbru, armonie – polifonie, formă arhitectonică.

Muzica reprezintă un limbaj universal, fără bariere lingvistice, geografice sau culturale iar copiii pot în gimnaziu să-și dezvolte în mod armonios competențele de comunicare artistică cu ceilalți, de auto-cunoaștere, de întărire a identității personale și de grup, cultivându-și creativitatea și gustul pentru frumos.

EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

Disciplina educație fizică și sport contribuie în mod esențial la dezvoltarea capacității absolvenților de gimnaziu de a respecta și include în practica zilnică obișnuințe pentru o viață sănătoasă și echilibrată, prin adoptarea unui regim de activitate care să îmbine armonios efortul fizic cu cel intelectual, solicitarea cu refacerea, timpul ocupat cu timpul liber. De asemenea, disciplina *Educație fizică și sport* contribuie la dezvoltarea interesului elevilor pentru: practicarea independentă a exercițiilor fizice; spirit competitiv și fair-play; interes constant pentru fenomenul sportive; preocupare pentru dezvoltarea capacității motrice proprii

Disciplina abordează teme centrale precum: Calități și deprinderi motrice; Atletism; Gimnastică; Jocuri sportive; Activități motrice alternative; Relația dintre parametrii morfologici și funcționali; Compensarea fizică și psihică; Securitate și igienă individuală; Dezvoltarea trăsăturilor de personalitate; Activități de timp liber etc.

EDUCAȚIE TEHNOLOGICĂ ȘI APLICAȚII PRACTICE

Competențele absolventului de gimnaziu vizate prin studiul disciplinei *Educație tehnologică și aplicații practice* vizează capacitatea elevilor de a aprecia critic impactul dezvoltării tehnologiilor asupra vieții individuale, a mediului și a societății. De asemenea, disciplina *Educație tehnologică* contribuie la dezvoltarea capacității elevilor de a proiecta, executa, evalua, utiliza și valorifica procese tehnologice și produse simple, utile pentru activitățile curente sale curente (tehnologii de preparare a hranei, alimentație sănătoasă, meniuri și alimente, materiale de construcții, economia familiei, siguranță rutieră etc.). Disciplina contribuie în mod semnificativ la dezvoltarea capacității elevilor de a își evalua propriile interese profesionale și personale și la formarea spiritului de inițiativă și antreprenoriat.

INFORMATICĂ ȘI TIC

Disciplina INFORMATICĂ și TIC vizează dezvoltarea unui set funcțional de competențe digitale în gimnaziu, orientate spre capacitatea elevilor de a utiliza responsabil, sigură și creativ resurselor și mediile sociale digitale în beneficiul propriei învățări. De asemenea, Disciplina INFORMATICĂ și TIC vizează formarea unei gândiri algoritmice, creative, eficiente pentru rezolvarea unor probleme din diverse domenii cu ajutorul calculatorului.

La nivelul învățământului gimnazial, absolvenții vor fi capabili să utilizeze dispozitive și aplicații digitale pentru căutarea și selecția unor resurse informaționale și educaționale digitale relevante pentru învățare și să proceseze și să dezvolte conținuturi digitale multi-media, în contextul unor activități de învățare. De asemenea, absolvenții de gimnaziu vor fi capabili să respecte norme și reguli privind dezvoltarea și utilizarea de conținut virtual (drepturi de proprietate intelectuală, respectarea privatității, siguranță pe internet).

Disciplina va contribui în mod esențial la dezvoltarea unui comportament adecvat, care să conducă la siguranța în mediul virtual, la dezvoltarea încrederii și discernământului în utilizarea

mediilor digitale și la dezvoltarea capacității de a accesa mijloacele de informare, validarea surselor de informare accesate ca măsuri de protecție împotriva dezinformării.

Disciplina Informatică și TIC pentru gimnaziu va contribui și la inițierea elevilor în utilizarea unor limbaje simple de programare (coding), menite să creeze fundamentele disciplinelor de specialitate TIC și Informatică, care se vor dezvolta mai târziu la nivel liceal.

CONSILIERE ȘI DEZVOLTARE PERSONALĂ

Disciplina *Consiliere și dezvoltare personală* își propune să contribuie la dezvoltarea emoțională, socială și pentru carieră a elevului. Se creează astfel un cadru cu rol transformator pentru potențialul personal și se asigură un suport funcțional și atractiv copiilor pentru a-și explora obiectivele de viață, pentru a deveni încrezători în propriile forțe, persoane active și responsabile care participă motivat la inițierea și la derularea propriului traseu de învățare.

Disciplina propune dezvoltarea competențelor elevilor prin **5 teme majore**: managementul învățării, managementul carierei, managementul vieții personale, dezvoltarea socială și emoțională și stil de viață sănătos.

În cadrul acestei discipline se pune accent pe autocunoaștere, explorarea intereselor, nevoilor și aspirațiilor copiilor, identificarea resurselor personale și autoevaluarea realistă a potențialului propriu, dezvoltarea abilităților și atitudinilor de a face față schimbării și de a elabora soluții alternative, pregătirea deciziei cu privire la continuarea studiilor și alegerea rutei educaționale în perspectiva viitoarei cariere, dezvoltarea abilităților și atitudinilor referitoare la autonomia și responsabilitatea în învățare. De asemenea, se au în vedere aspecte precum managementul emoțiilor, comunicarea asertivă, colaborarea și cooperarea în grup, raportarea pozitivă la diversitate, participarea la viața socială a clasei, școlii și comunității locale, informarea cu privire la comportamente de risc, adoptarea unei atitudini pozitive față de propria sănătate și mediul înconjurător.

6. STATUTUL CURRICULUMULUI LA DECIZIA ȘCOLII

Curriculumul la decizia școlii (CDS) reprezintă oferta educațională propusă de școală, în concordanță cu: nevoile și interesele de învățare ale elevilor, specificul școlii, nevoile și tradițiile comunității locale. La nivelul planurilor-cadru de învățământ curriculumul la decizia școlii se exprimă prin numărul de ore alocate școlii pentru construirea propriului proiect curricular. Stabilirea CDS se realizează, în mod descentralizat, de către fiecare unitate de învățământ, în fiecare an școlar, pentru anul școlar următor.

Cum se poate transforma curriculumul la decizia școlii într-un proces autentic și creativ în de învățare?

CDS poate avea un asemenea rol, în măsura în care:

- este rezultatul inițiativei și creativității cadrelor didactice;
- reflectă un proces real de investigare a intereselor de cunoaștere ale elevilor;
- are la bază o analiză onestă și riguroasă de nevoi, la nivelul elevilor;
- este realistă în raport cu disponibilitățile de resurse umane și materiale existente în unitatea de învățământ;
- valorifică oportunități și nevoi specifice contextului cultural, social și economic local.
- este rezultatul unui proces real și transparent de consultare și negociere cu elevii și părinții acestora, cu alți actori la nivel comunitar;
- este asumat cu responsabilitate de către școală și de către toți actorii implicați, conferind CDS valoarea și semnificația pentru învățare și dezvoltare personală a elevilor.

Ce tipuri de opționale pot fi dezvoltate?

Curriculumul la decizia școlii se constituie atât din opționale oferite la nivelul unității de învățământ, cât și din opționale oferite la nivel național. Atât opțiunile propuse la nivel de școală, cât și opțiunile incluse în oferta națională, pot fi:

- Opțional ca disciplină nouă
  - introduce un obiect de studiu, în afara celor prevăzute în trunchiul comun;
  - presupune elaborarea de către cadrele didactice propunătoare a unei programe școlare care introduce **noi competențe specifice și noi conținuturi**, altele decât cele ale programelor școlare pentru disciplinele prevăzute în planul-cadru.
- Opțional integrat
  - introduce, ca obiect de studiu, o nouă disciplină, structurată în jurul unei teme integratoare pentru o anumită arie curriculară sau pentru mai multe arii curriculare;
  - presupune elaborarea de către cadrele didactice propunătoare a unei programe școlare care introduce **noi competențe specifice**, integrative și **noi conținuturi**, interdisciplinare. Noutatea este definită față de programele școlare ale disciplinelor de trunchi comun implicate în integrare.

Opționale oferite la nivel național

Oferta națională de curriculum la decizia școlii cuprinde programe școlare aprobate prin ordin al ministrului educației. Programele școlare promovate ca ofertă centrală reprezintă exemple de bune practici în dezvoltarea curriculumului la decizia școlii, relevante pentru disciplina și pentru aria curriculară de care aparțin, pentru o abordare integrată la nivelul mai multor arii curriculare, dar și relevante socială.

Dintre opțiunile promovate la nivel național, pot fi menționate:

- Educație pentru sănătate, clasele V-VI, VII-VIII
- „Creează-ți mediul!”, clasele III-IV, V-VII
- Educație ecologică și de protecție a mediului clasele V-VII
- Lectura și abilitățile de viață, clasele V-VI, VII-VIII
- Limba neolenă și civilizația Greciei antice (doi ani de studiu)
- Rădăcini latine în cultura și civilizația românească (doi ani de studiu, clasele V-VI, VII-VIII)
- Mituri și legende greco-romane, clasele V-VI

- Expresii și proverbe latine, clasa a VII-a
- Cultură și tradiții aromâne, clasele V-VI, VII-VIII
- Matematică și științe în societatea cunoașterii (un an de studiu)
- Istorie orală: Istorie trăită - Istorie povestită
- Educație prin șah (doi ani de studiu)
- Limba și literatura maghiară pentru elevii care frecventează clasele cu predare în limba română sau trăiesc în două culturi minoritare, clasele V-VIII

Cum se poate respecta principiul integrării în construirea curriculumului la decizia școlii?

Nivelurile de integrare urmărite pot fi următoarele:

- **Abordarea integrată la nivel intra-disciplinar** – reflectată la nivel de programă prin renunțarea la centrarea pe conținutul disciplinei în favoarea centrării pe competențele ce urmează a fi dezvoltate la elevi, prin metode pedagogice de tip constructivist (metode bazate pe investigație, metoda proiectului, jurnalul de învățare etc.), prin activități de învățare relevante pentru viața reală a elevilor și care îi pregătesc pentru viața reală; aceasta presupune depășirea *educației despre ...* în care accentul cade pe cunoștințe, prin *educație pentru ...*, care pune accent pe toate componentele competenței (cunoștințe, abilități, atitudini). Perioada gimnaziului reprezintă încă o perioadă importantă de conturare a unor modele de cunoaștere specifice unor discipline care ar putea fi conectate în mod relevant la realitățile vieții elevilor, la interesele și nevoile specifice de învățare ale acestora.
- **Abordarea integrată la nivel pluri(multi)-disciplinar** – care presupune *corelarea demersurilor mai multor discipline în vederea clarificării unei probleme din cât mai multe unghiuri de vedere* (L. Ciolan, 2003) este reflectată la nivel de programă prin corelarea pe orizontală a unor teme comune tratate la nivelul mai multor discipline; această abordare este reflectată în planul cadru pentru gimnaziu prin **OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVEL DE ARIE sau OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVELUL MAI MULTOR ARII.**
- **Abordarea integrată la nivel interdisciplinar** – depășește granița unei discipline și vizează niveluri mai înalte ale competențelor (de exemplu, luarea de decizii, rezolvarea de probleme); această abordare este reflectată în planul cadru pentru gimnaziu prin **OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVEL DE ARIE sau OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVELUL MAI MULTOR ARII.**
- **Abordarea integrată la nivel trans-disciplinar** – reprezintă gradul cel mai înalt de integrare care presupune fuziunea domeniilor/disciplinelor pentru abordarea unor aspecte din viața reală a elevilor, situate în contexte culturale, valori și atitudini specifice; această abordare este reflectată în planul cadru pentru gimnaziu prin **OPȚIONALUL INTEGRAT LA NIVELUL MAI MULTOR ARII**